

SLOVENKA

GLASILO SLOVENSKEGA ŽENSTVA

Zvezek 9.

V Trstu, 30. aprila 1898.

Letnik II.

Pri božjem grobu.

Plamen solnčnozlat, krvavordeč,
Višnjev in zelen ob grobu trepeta,
V temno žal zavit je božji hram,
Ljudstvo moli v grobu Krista mrtvega.

Bled, prepal in z ranami pokrit
Tam leži med cvetjem, lučicami tih,
Gledam ga in gledam — zdi se mi,
Da privzdiga prsi mu lahkoten dih.

In da usten osinelih mi šepet
Veje srčnomil, skrivnosten na uho:
Vzdrami srce se iz grešnih zmot,
Zate, glej, zastalo je življenje to!

Kristina.

Pastorka.

Spisala Marica II.

Slovesno mu je morala obljubiti že kot zaročenka, da ne bo nikoli vlačila v hišo ženskih listov, češ, ker se v njih navadno obravnava le moda in spet moda, vse drugo je le »pesek v oči«. In ker je obečala nekako prisiljeno, jej je dejal: »Ne boj se, sladka moja, kajti jaz vzlic temu nikakor ne bom trpel, da bi moja soproga, soproga sodnikova, hodila po svetu kot živ anakronizem s starinsko oblekoj. A tistih, takozvanih ženskih listov, kar je pri vašem spolu, ki si ne more misliti življenja brez — mode, identično z modnimi listi, tistih ne maram.«

No, saj pa tudi ni bila sodnikova gospa jedna istih, ki ne morejo živeti brez mode in dasi je ostala zvesta svojej obljubi, vendar je morala sem ter tja pogledati pri svojih znankah skrivoma v modne liste in reči katero o najnovejih prikaznih na modnem polju...

* * *

Minilo je nekaj let po onej obljubi. V vozičku se jima je jokala že druga panoga — ljubeznivo deklišče — njunega zakona, dočim jima je že delal čil sinček, kateri se niti še segrel ni v prvih hlačicah, precej preglavice.

Kar nakrat počí glas, da se snuje v Trstu — ženski list za Slovenke. Narodnjak je bil gospod sodnik. Sprevidel je, da je treba našemu ženstvu domačega, primernega čtiva, a vendar je napovedan list obsojal že naprej po najstrožjih paragrafih, a ne državnega prava, ampak po paragrafih lastnih predsodkov.

»Kedo ga bo pisal? — Moški? — Lep ženski list! — — Ženske? — Naše ženske? Hm! Še lepše!«

Gospa pa je na vse to molčala ali pa tu in tam rekla kakšno pametno vmes. To pa je sklenila takoj, da hoče list na vsak način podpirati kot naročnica, kajti njena slovesna obljuba, tičoča se ženskih listov, vezala jo je po njenem mnenju le za nemške liste take smeri. Gospod sodnik pa, zvedevši o njenem sklepu, je naredil skoraj tako kisel obraz, kakor ob takih priložnostih, ko je doznal o kaki novi obleki svoje milostive...

»Slovenka« je zagledala beli dan in drznila se priti celo v sve-tišče sodnikovo. Dà, program njen in smoter — vsa čast! — a za-četek je bil skromen, gospod sodnik pa ni hotel slišati o nobenem. Čim dalje pa je izhajal list, tem lepše se je kazal njegov razvoj in napredek. Kamor je prišel, povsod so ga hvalile ženske, a tudi možki so pritrjevali, češ, naše ženstvo pa vendar ni zadnje na svetu. Le sodnik je še list vedno preziral, končno — »fühlte auch er ein menschliches Rühren«. To pa je bilo tako-le. Ni zaman trditev, da se pride v moško srcé najsigurnejše skoz — želodec. I ti »Slovenka« našla si prav za prav pot v sodnikovo srce baš skoz ta — predor.

Neko opoldne postregla je domače kuhinja sodniku na obedu s celó novo jedjo, ki mu je jako dišala. Ženka se je navadno sama pohvalila z novim »receptom«, danes pa trdovratno ne. Sodnik je bil torej prisiljen, da je povprašal sam, ker se je zanimal za to stroko, a slišavši, da je »recept« prinesla »Slovenka«, pogledal je nekako neverojetno svojo boljšo polovico in čeprav je nova jed prijetno uplivala na živce njegovega okusa, skopoval je z laskavoj pohvaloj

In odšel po obedu prej nego običajno v »Čitalnico«. Slučajno je pred njim nekdo čital »Slovenko«, po katerej je nehote posegel i on, no pa nova jed mu je vzbudila danes na obedu tudi malce zaupanja.

»Glej, glej, tukaj le takoj par številčk. Bomo videli! No, za pesmi ne dam nič; obžaloval sem vsacega pesnika že iz mladih nog, a poglejmo naprej! »Janko Krsnik«! Naslov že nekaj pove, berimo! Bi že bilo! Če se bo naše ženstvo navduševalo za take može... no, pa naprej! »Prva sreča«, prevod iz ruskega. Dobra misel! Kot dijak sem se tudi rad pečal s tem jezikom. Kaj pa še več? Hahaha... »Obleka«. Saj sem rekel, moda, moda! Pozor — a tako? To pa je pisano jako bistro raz zdravstveno stališče. Dobro tako, Slovenke! V vsakej številki »Razno« in pa »Doma«. —

No, tega bi si ne bil mislil. Tu se piše o književnosti, umetnosti, o ženskem vprašanju in gibanju — dobro, le tako naprej. In »Doma«? Takoj tukaj n. pr. jako praktične stvari: »Kako se snažijo madeži iz obleke«, »Kako se preganjajo miši«. Kaj pa tukaj? »Kaj in kako naj se čita«. »Iz dr. Dežmanovih spisov« — tu o vzgoji — a sploh to se mora pazno čitati, da se ložje presodi. Doma bom čital in gotovo bom ugajal ženi, če se mi bo tudi skrivoma malce rogala.

In čitala sta! — In konec? Na prvem zabavnem večeru v »Čitalnici« spustil se je v govor tudi gospod sodnik in med drugim »zrl v boljšo bodočnost Slovanstva«, kar je podkrepil tako-le:

»Slavna gospoda! (Sodnik je občinstvo ob takih prilikah nago-varjal vedno tako, da si je prihranil »Slavne ali ljubeznive gospe in dične gospodične). Slovenci smo veja mogočnega debla Slovanstva. Ali ta veja je jako oddaljena od svojega debla. Različni zajedalci jo slabé, gosenice in drugi mrčes jej pije srčno kri, a če nam bo v borbi zoper te zajedalce pomagalo naše ženstvo, skrbé za dobro vzgojo našega naraščaja in gojé najljubše svetinje majke Slave, vprašali bomo kmalu sovražnike: »Koliko pa vas je? Nas je sicer malo in še Slovenci smo povrhu, a smo ljudje! Zdravi smo na duši, čvrsti na telesu, sinovi smo mogočne Slave, naša je bodočnost.«

Naše ženstvo se je začelo buditi, a zaveda se še vse premalo. »Slovenka« je prevzela častno nalogo, vnemati Slovenke za narodno delo, žalibog, da je razširjena vse premalo. Naj bi je ne pogrešala nobena slovenska obitelj!...

Govoril je še dolgo gospod sodnik, njegova soproga in pa njena najboljša prijateljica sta se pa skrivoma smejali, šepetaje o neznatnem vzroku, kateri je imel tako velik učinek za »Slovenko« pri soprogu. Končno so napili z besedami: »Bog in narod in »Slovenka« ter na dobro uspevanje »Slovenke«!

Jaz nisem bila poleg, kakor moja babica navadno na pirovanjih koncem pravljic in pripovedij, s katerimi mi je palila domišljijo, ampak nekje na Slovenskem sem pravila ravno to v zavednej kmetске hiši. Bila nas je večja družba. Imeniten kmet je takoj dejal, da si naroči »Slovenko« za svojo Žefo, neka kmetica pa mi je izpregovorila tehtne, usodepolne besede:

»Glejte, glejte, gospodična, to pa mora biti res imeniten list. Prej se ga je tisti gospod branil na vse načine, potem se je pa sam vnel zanj. Taki so moški! Pa to, le to mi ugaja, da je samo za nas ženske. Saj potrebujemo vedeti mnogo, za kar v navadnih listih ni prostora. Kako se vzgajajo otroci — oh, in to je največjega pomena, saj veste gospodična, ker ste učiteljica — to je torej tudi v »Slovenki«. V šoli se učimo za naš materni poklic dosti premalo in prav mati ne ve nikoli dovolj. Kako pa je to!? Pravite, da list izhaja že drugo leto. Moj mož dobiva v roke mnogo slovenskih časnikov, a o »Slovenki« sem slišala danes žalibog še le prvičkrat.«

O ti priprosta slovenska žena, kako odlično si dala pod nos našim novinam, ki tako prezirajo in zanemarjajo našo »Slovenko«. V drugih narodih je pa to drugače. Seveda! — Drugi kraji, druge šege!

Zvezdam.

Zvezdice vgasnite
In se ne smejite,
Z mano raj' žalujte
V temnem snu.

Krasno ste svetile
V dobi sreče mile,
Ko je srce spalo
V divnem snu.

Jasni sen je mraknil,
Srečo srcu vmaknil,
Da sedaj tuguje
V žalnem snu.

Zvezde se stemnite,
Prosim, pokažite,
Da z menoj trpite,
V mrtvem snu.

Vlasta.

